

Nr 174.

Av herr **Lindhagen**, om anslag till svenska freds- och skiljedomsföreningen.

I en motion riksdagen 1924 om förändringar i folkens förbundsakt hemställdes bland annat, att däri måtte givas uttryck för kravet på en medverkan från den allmänna meningen inom staterna för fredens och rättens vägledning i den offentliga politiken. Konstitutionsutskottet yttrade då: »Det torde ej råda delade meningar om nödvändigheten, att förbundets arbete stödjdes av den allmänna opinionen i respektive länder. I all förbundets verksamhet är det otvivelaktigt av synnerlig vikt att tillse, att denna grundval för arbetet vidmakthålles.» Men utskottet kunde i alla fall ej tillstyrka motionen. Förhållandet är, att även fredsarbetet liksom den parlamentariska verksamheten i övrigt synes börja allt mer monopoliseras av funktionarismen och till och med några få personer därinom. Ett intresserat deltagande från folket självt och dess menige representanter är endast ett vackert tal i motiveringarna utan att avkasta något avsevärt i besluten eller handlingarna.

I regeringspropositionen har i anslutning till denna tidsföreteelse fortfarande upptagits ett anslag till den lilla nya svenska föreningen för nationernas förbund, som består mest av medlemmar från de övre tiotusen. Det är väl, att sparsamheten icke hindrat anslaget höjande åter från 2,500 till det belopp 3,000 kronor, varmed anslaget utgick första gången det ej längesedan äskades och beviljades.

Däremot har fortfarande, trots framställning hos regeringen, svenska freds- och skiljedomsföreningen, den gamla sedan länge verkande fredsföreningen i landet, i statsverkspropositionen fortfarande icke föreslagits till erhållande av något anslag, varav den är i stort behov. Detta trots sina traditioner, sitt höga medlemsantal och sin verkligt omfattande verksamhet bland folket i bygderna, icke minst för väckande av intresse särskilt för folkförbundet. Därute bland folket lyser emellertid den nya föreningen med sin frånvaro, säkerligen på grund av bristande fallenhet för en sådan verksamhet, som konstitutionsutskottet sade vara så nödvändig. Under hand lär angivits såsom skäl för avslaget, att statens pung tålde icke en sådan åderlåtning. Men den tålde i alla fall höjandet av anslaget till den nya föreningen med åtminstone 500 kronor, och man kan då fråga sig, varför detta belopp ej rättvisligen gavs i stället till den gamla folkliga föreningen. I riksdagen har däremot väckts storvulna motioner om anslag till krigsföreningar (skytteföreningarna) med icke mindre än femhundrausen kronor, och det lider väl intet tvivel, att detta krav nu som förut kommer att väsentligen beviljas. Då det däremot gäller en slant för strävandet att sprida fredstankar bland folket, då finnes det icke ett öre i portmonäen.

Det var en tid, icke länge sedan, då det åtminstone gavs stora minoriteter för ett anslag till skiljedomsföreningen, och en gång vann det majoritet i andra kammaren, men föll i den gemensamma voteringen på några få röster. Numera, efter den allmänna rösträttens fullständiga genomförande och vänsterpolitikens erövring av makten, finns det ingen möjlighet att uppsåra en enda reservant inom utskottet för ett sådant krav och knappast heller att i en omröstning kunna få mer än en hand full medlemmar av en kammare med.

Jag kan icke förstå denna företeelse på annat sätt, än att vi för det första befinner oss i en militär hypnos, där alla verkliga kulturella strävanden komma till korta, därför att det icke finns livsluft för den. För det andra är kanske tanken på den folkliga opinionens väckande en ren utopi, vilket styrelsesätt, man än kommer till, därför att det är alltid i själva verket endast några, som sitta vid makten. Dessa tycka då, att de ha ansvaret och behöva ligga i arbetet. De önska sig ej några störande inflytelser av den allmänna folkopinionen, av vars stöd de icke heller känna något behov.

Vid 1924 års riksdag lyckades det dock efter framförande av förenämnda synpunkter samla i första kammaren för ett anslag till skiljedomsföreningen, trots statsutskottets enhälliga avstyrkande, 51 röster mot 83. I den folkvalda andra kammaren föll däremot kravet beklämmande ljudlöst i följd av de meniges vördnad för sina funktionärers styrelsesätt och förmodligen även stora obekantskap numera med sådana frågor. Detta är således resultatet av den allmänna rösträtten, om vilken vi hyst så många vackra förhoppningar.

Närmare uppgifter om de båda föreningarnas organisation m. m. återfinnas senast i min motion nr 156 i första kammaren för år 1924.

Ehuru freds- och skiljedomsföreningen på grund av sitt ledamotskaps omfattning och vidlyftiga organisation, borde kunna göra anspråk på ett vida större anslag än föreningen för nationernas förbund, skall jag, för att sätta frågan mera på sin spets, åtnöja mig för denna gång med en hemställan om ett anslag även till denna förening av allenast 3,000 kronor och avstår av enahanda anledning för denna gång från det gamla motionskravet om höjning av anslaget till fredsbyrå i Bern, numera i Genève från 1,000 kronor till det förut beviljade 2,000 kronor, vilket senare belopp nedsattes i regeringspropositionen samtidigt som ett anslag äskades till, för första gången, åt föreningen för nationernas förbund.

Det hemställes alltså,

att riksdagen ville besluta, att under tredje huvudtiteln till svenska freds- och skiljedomsföreningen bevilja ett extra anslag av tretusen kronor.

Stockholm den 22 januari 1925.

Carl Lindhagen.

I motionens yrkande instämmer

J. Bergman.